

Ігор РОЗЛУЦЬКИЙ,
orcid.org/0000-0002-3905-3914
старший викладач кафедри світової
літератури та славістики
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) rim2007@ukr.net

НАЦІОСОФСЬКИЙ ДИСКУРС У ТВОРЧОСТІ МИКОЛИ ЄВШАНА

У статті висвітлюються аспекти національного у літературно-критичній та публіцистичній творчості Миколи Євшана. «Здобудеш Державу або згинеш в боротьбі за неї» – це гасло стало заповіддю для багатьох поколінь, що віддали своє життя за свободу України. Можливо, у XXI столітті з його глобалістичною філософією та нігілізмом ці слова звучать занадто дивно і не по-сучасному, щоб вслухатися у їхній зміст чи намагатися зрозуміти їх. Але для тих, хто усвідомлює сенс свободи та державності, гідними поклоніння стають ті, життя котрих жертовно віддані в ім'я України.

Серед тисяч тих, хто «змінив перо на зброю», а разом із тим змінив плін історії, усвідомлюючи важливість обов'язку для незалежності держави, був і Микола Євшан (справжнє прізвище Федюшка).

Автор публікації розглядає аспекти націоналізму в критиці Миколи Євшана, якого зараховують до модерного табору української культури. Характерно те, що творчість М. Євшана є одним із взірців розвитку національної літератури і національної критики, на прикладі якої чітко зазначено серед основних критеріїв розвитку національну методологію.

Окреслюючи специфіку українського модернізму, у статті означено присутність національного розуміння творчості, і ця константа не спростовує український модернізм, а навіть доповнює його та увиразнює.

Євшан використовує принцип історизму, намагається його переосмислити в контексті націоналізму. Критикові імпуноє осмислення України у письменників, а особливо сприйняття і розуміння митцями категорій не так «українського люду», як «української нації».

Дослідження виокремлює актуальну проблематику публіцистики, а саме: означення національної культури та національного виховання, що є підґрунтям як творення нації, так і незалежної держави, а також важливим аспектом для цілісного розуміння концепції літературно-критичної творчості Миколи Євшана.

Ключові слова: Микола Євшан, націоналізм, модернізм, національна культура, національне виховання, історизм, нація, Українська держава.

Ihor ROZLUTSKYI,
orcid.org/0000-0002-3905-3914
Senior Lecturer at the Department of World
Literature and Slavic Studies
at Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) rim2007@ukr.net

NATIONAL AND PHILOSOPHICAL DISCOURSE IN MYKOLA YEVSCHAN'S WORKS

The article highlights the aspects of the national idea in the literary-critical and publicistic works of Mykola Yevshan. «You will gain the State or perish in the struggle for it» – this slogan became a commandment for many generations who gave their lives for the freedom of Ukraine. In the twenty-first century, perhaps, with its globalist philosophy and nihilism, these words sound too strange and out of date to listen to their content or try to understand them. But for those who are aware of the meaning of freedom and statehood, those whose lives are sacrificed in the name of Ukraine are worthy of worship.

Among thousands of those who «changed the pen for arms» and at the same time changed the course of history, realizing the importance of duty for the independence of the state, was Mykola Yevshan (real name Fediushka).

The author of the article considers the aspects of nationalism in the critical works of Mykola Yevshan, who is credited with the modern camp of Ukrainian culture. It is noteworthy that Mykola Yevshan's works are one of the models of national literature and national criticism development, on the example of which the national methodology is clearly indicated among the main development criteria.

Outlining the specific features of Ukrainian modernism, the article identifies the presence of national understanding of creative works, and this constant does not refute Ukrainian modernism, but even supplements and emphasizes it.

Mykola Yevshan uses the principle of historicism and tries to rethink it in the context of nationalism. The critic is impressed by the writers' understanding of Ukraine, and especially the artists' perception and understanding of the categories not so much of «Ukrainian people» as of the «Ukrainian nation».

The study highlights the pressing issues of publicistic works, namely, the definition of national culture and national education, which is the basis of both the creation of a nation and an independent state, as well as an important aspect for an integral understanding of the concept of Mykola Yevshan's literary and critical works.

Key words: *Mykola Yevshan, nationalism, modernism, national culture, national education, historicism, nation, Ukrainian state.*

Постановка проблеми. Категорія національного завжди відігравала важливу роль у творенні української культури. Навіть, здавалося б, у модерний період кінця ХІХ – початку ХХ століття, коли ідеологічний чинник не завжди брали до уваги, в українській культурі він був виразно артикульований. Більше того, саме наявність чітко визначених аспектів націоналізму робить українську літературу самобутньою й неповторною в контексті неодоли. В одній зі своїх праць, досліджуючи своєрідність українського модернізму М. Євшана, С. Павличко характеризує українську культуру химерним гібридом модернізму й націоналізму (Павличко, 1999: 140).

На фактор національного в неокультурі вказує Л. Голомб: «Споріднений із модерними течіями світової літератури, український модернізм не міг стати іншим, ніж він був, адже національний фермент, почуття громадянського обов'язку не були в ньому чимось привнесеним, таким, що ставало на перешкоді до повноцінного, продиктованого узагальненими «європейськими» вимогами вияву модерної свідомості, а становили органічну властивість душі української людини, яка виражає себе у творчості» (Голомб, 2011: 8).

Акцентує на проблемі національного в українському модерні Я. Поліщук: «Модерн характеризувався естетичним вирафінуванням символічного сенсу буття. У цьому плані українські письменники активно сприймали досвід французького, німецького, польського, російського мистецтва, залучаючи його до творення парадигми національного модерну...» (Поліщук, 2002: 379).

Отже, національне в українській літературі не було відкинене через європейську «культурну революцію», і в Україні проблема самобутності становлення нації звучала актуально й неабияк гостро. Чимало митців, які намагалися творити в контексті неодоли, поділяючи модерні тенденції в царині мистецтва (представники журналу «Українська хата»), все ж таки обстоювали серед численних переваг саме національне питання, а подекуди ідейно були навіть суголосними зі своїми «опонентами» (народниками).

Один із перших критиків української літератури, талановитий повперед часопису «Україн-

ська хата», співредактор «Літературно-наукового вісника», частий дописувач видань «Бджола», «Будуччина», «Нове життя», «Народ», «Республіка», «Громадський голос» та ін. Микола Євшан (Федюшка) часто рефлексує над феноменом націоналізму української літератури, виводячи зазначений аспект у фокус дослідницької уваги.

Аналіз досліджень. На проблему національного у творчості Миколи Євшана звертали увагу багато дослідників, характеризуючи основні аспекти естетичної діяльності критика. Серед найбільш знакових – студії Н. Шумило, М. Ільницького, Н. Голубінки (вплив національної ідеї на формування естетики Євшана); П. Іванишина (розгляд основних аспектів національної методології у світогляді критика); М. Гнатюка, В. Габора (аналіз публіцистики М. Євшана) та ін.

Мета статті – простежити, як відбувалося поглиблення розуміння національного в літературно-критичній парадигмі Миколи Євшана. Відразу ж зазначимо, що остання не руйнує, а увиразнює й доповнює концепцію вченого, головне – його модерні пошуки. Ці питання все ще залишаються відкритими для дослідників, адже тема націоналізму пронизує усі періоди творчості Євшана й поглиблюється у світогляді критика. Отже, є потреба цілісно розглянути феномен національного спочатку в естетичній рецепції Миколи Євшана загалом і в конкретних літературно-критичних та публіцистичних дискурсах. Для цього нам потрібно простежити знакові літературознавчі публікації, а також ті публіцистичні праці, у яких актуалізовано проблеми націософського характеру.

Виклад основного матеріалу. У своїх засадничих інтелектуальних студиях про роль мистецтва Микола Євшан застерігає від хибного розуміння, здавалося б, стереотипної (почасти вже рецептивно-прецедентної) моделі українськості, застерігаючи, таким чином, від неминуче деструктивних викликів під час розбудови національної держави. На думку критика, такі трафарети руйнівні для існування нації, тому й так саркастично констатує літературний критик, що «обов'язком щирого українця було носити народний стрій, шаровари і шапку козацьку, плакати разом із

Шевченком над недолею вдови-сиротини, написати самому декілька таких самих «стишків», – а в іншому всі дослужувалися великих становищ і діставали медалі та хрести заслуги» (Євшан, 1998: 47). Візія України в нього принципово інша, тут Микола Євшан привносить розуміння національного не лише в українську літературу, а й культуру загалом: «*Нова культура мусить бути національна, мусить вийти з глибин народної душі, але вона не може бути українофільська*» (Євшан, 1998: 53).

Осмилюючи творчість Шевченка в контексті сучасної доби, М. Євшан, не лише розглядає культ генія в українській літературі, а й зосереджується на проблемах історизму. Критик чітко окреслює завдання історії й водночас осмислює проблему національної самобутності, її витоків із позицій герменевтики. Історія для Євшана – це передусім «ті сили внутрішні в народі, які викликували ті події, оту енергію потенціальну», що творили сучасне народу і вказували шлях у майбутнє, водночас це навіть щось більше й глибше, бо історія здатна проникнути в сучасність і визначити (чи змодельовати майбутнє. Ця сфера не лише для профілю істориків чи археологів, як використання артефактів, на кшталт заповнення музеїв чи рідкісних колекцій (Євшана, 1998: 30). «Вона (минушина. – І. Р.) безпосередньо входить в наше сучасне життя як один з кінцевих елементів, дає йому ґрунт, весь колорит, патос... І тому ми все мусимо оглядатися назад, дослуховуватися до голосу давніх століть, давніх людей. У них шукаємо оправдання нашого теперішнього життя, шукаємо виходу в будучність» (Євшан, 1998: 30).

Часто критик розглядає крізь призму націоналізму цілі літературні напрями, як, скажімо, романтизм, а отже, не вбачає в ньому тенденції до злиття з національним життям. «Хіба прийшлося би нам дуже багато зужити поняття націоналізму, щоб його там побачити» (Євшан, 1998: 39). Творчість романтиків, констатує критик, у житті досить зручна. «Живучи у вузькому світі, в якому живе кожний зламаний духом чоловік, вони могли здобути тільки над самим собою» (Євшан, 1998: 39).

Євшан ледь не авангардно знімає з п'єдесталу М. Шашкевича. Обізнаний з європейським естетико-культурологічним контекстом, критик прагне йти в ногу з часом, сподівається вийти за межі «народності». З одного боку, тут відчуваються настрої модерності, вияву нової естетики, з іншого – прагнення до національного розуміння української літератури і, врешті-решт, до творення самостійної держави. Тому з таким боєм говорить

Євшан про тихе життя в умовах австро-угорської монархії. Окрім того, Євшан не поділяє етнографізму галицького будителя на кшталт «Голубця си втисну, думу заспіваю...», вважаючи такий етнопобутовізм загрозливим для перспективи існування нації. Згодом у статті про Котляревського Євшан гостро розкритикує й поезику «Енеїди».

Прикметно, що для повноти оцінювання конкретного явища чи постаті критик застосовує широкий контекстологічний підхід. Скажімо, перш ніж перейти до постаті галицького письменника, він дає теоретичне обґрунтування добі романтизму, акцентуючи на слов'янських естетичних явищах, а також впливах, які відбувалися на той час. «Слов'янська романтика зародилася під впливом друго- і третьорядних явищ німецького романтизму... Перше всього це був рух не елементарний, не внутрішня потреба перевороту у світогляді та житті, а більше літературні, книжкові впливи...» (Євшан, 1998: 37). Євшан акцентує на «переображенні національної свідомості», але, на жаль, цього він не бачить у західноукраїнській літературі початку і середини ХІХ століття. Отже, тепер виразними стають «претензії» Євшана щодо оцінювання творчості Шашкевича. Про сутнісні особливості слов'янського романтизму Євшан зазначає далі: «І тут, власне, найвища прикмета слов'янської романтики: вона розбуджує скрізь *локальний* патріотизм. Я би боявся назвати се пробудженням національної свідомості... Вона (романтика. – І. Р.) була занадто літературною, мертвою, щоб захопити цілу людину... Саме прославлення народної мови й пісень і писання тою мовою, любов до рідної старовини та вишукування пам'ятників народної творчості – се була ціль більше сама для себе, більше мода, як об'яв свідомості та ціна самому собі» (Євшан, 1998: 37). Осмилюючи історико-культурне становлення, Євшан не вбачає «щирості», а це для нього найважливіша риса літературно-критичної творчості. Наталія Шумило пише, що Євшан уважав «щирість передумовою найглибших і найпотаємніших творів мистецтва» (Євшан, 1998: 116).

Хоча критик і послуговується європейською естетико-філософською методологією, усе ж він характеризує творчість Шашкевича в націоцентричному ракурсі. Євшан критикує відсутність національного духу, який може стати рушієм державотворення. «Епоха взагалі була така, що люди жили більше теорією, як здавали собі справу з загального ходу життя. Вони не вмели бути горожанами рідного краю, хоча зараз же під боком у себе мали поляків...» (Євшан, 1998: 42). Далі: «І як мало від тих людей починатися відродження,

епоха національної свідомості... Але як, із чим – про те він не говорить» (Євшан, 1998: 42). У національно-софському дусі й завершує критик свій останній розділ розвідки про Маркіяна Шашкевича, протиставляючи йому польського письменника Бродзінського. Євшан наголошує передовсім на національній ідеї професора, який поклав «ідеал нової Польщі» (Євшан, 1998: 44).

Проблема, на думку вченого, полягає у неповному розкритті української культури, адже на досить поширених і частотних взірцях етнографізму ми можемо спримітизувати українське письменство. Критик іноді намагається інтерпретувати літературу з позицій інтелектуалізму, окреслюючи перспективи розвитку не лише художньої творчості, а й літературно-критичного дискурсу загалом. Тому для Євшана видається «досить... тих стереотипних фігур з етнографічних романів та оповідань, досить побутовщини, досить тих вічно однакових краєвидів, досить «малоросійської дарами», галушок, горілки і гопака! Богові дяка, що минули ті часи, коли те се було...» (Євшан, 1998: 59). Важливо, що в назві статті *Suprema lex* (вищий закон) Євшан дає роз'яснення в дужках (на слово про культуру українського критика) й водночас пропонує розуміння критеріїв народної літератури, її суті. Критикуючи етнографічну школу, М. Євшан зазначає: «Не дала нам *народної літератури*, на якій могли би тепер молодші літературні покоління будувати вищі артистичні вартості і вищу вже *національну літературу*» (Євшан, 1998: 60).

Критик стоїть на націєзахисних позиціях української літератури і зневажає намагання сліпо запозичувати чужу культуру чи – ще гірше – тим безперспективно цькувати рідну. «Ті самі інтелігенти, що вчора вийшли з мужика» ті самі, що мали змогу створити сильні підстави для національної культури, а не плюгавити свого гнізда! Десятки літ такий інтелігент учився, читав, ходив і устроював концерти, співав, робив патріотичні обходи, писав і тепер, не витворивши сам нічого, сміється з рідної мови, народної музики, поезії, літератури. В ім'я чого? Ще добре було б, якби в ім'я дійсної культури!» (Євшан, 1998: 62). Таких зорієнтованих на інші літератури прислужників Євшан називає «сутенерами» в чужих передпокоях.

Національні імперативи важливі для Миколи Євшана особливо за міжкультурного діалогу з європейською естетикою. Тому, застерігає критик, «...щоби, заходячи в тісніші зносини з чужими літературами, не затрачувати оригінальних прикмет своєї і не примушувати її надягати на себе

чужі їй костюми, хоч би й які вони були принагідні, щоби, замість скріплення рідної літератури елементами чужих течій, не вносити розклад та отрую» (Євшан, 1998: 312).

Категорія «національного» у літературно-критичній концепції Миколи Євшана набуває субстанціональності, яка лейтмотивом проходить крізь усю його творчість, тому цілком логічно стверджувати, що дискурс національного був одним із визначальних для осмислення мистецького доробку того чи іншого автора.

Вельми гостро осмислюється категорія національного в останній (публіцистичний) період творчості Миколи Євшана і, по суті, стає програмою відбудови самостійності Української держави.

Окрім талановитих літературно-критичних студій, Микола Євшан є автором низки публіцистичних статей, які виражали актуальні проблеми творення нації того часу і не втратили своєї актуальності й сьогодні. Чого варті лише промовисті заголовки публіцистичних статей: «Національна культура – підстава державності нації», «Національне виховання», «*Suprema lex* (Історичні перспективи)» тощо. Спробуємо конспективно окреслити основний ідейно-тематичний пласт ідеї національно-публіцистичного дискурсу Євшана, що, на нашу думку, є своєрідним тезаурусом творення нації.

Микола Євшан часто звертається до історії українського народу, до його духовних цінностей, щоб визначити причини утворення національного вакууму та особливості подальшого національного поступу. В унісон із Т. Шевченком та І. Франком критик розвінчує й засуджує штучний поділ українців. Так, у статті «Національна культура – підстава державності нації» дослідник зазначає: «А досі ми розділені кордонами, не шукали одні за одними, не старалися будувати бодай духову спільність, культурну українську вітчину, одну лише для Полтавців, Подолян, Гуцулів, Бойків, Лемків, угорських Руснаків і тих, що поселені в Америці та всередині Азії. Ми були Москалями, Австрійцями, Мадярами, Галичанами – Українцями ми не були. Тепер те все на нас тяжко мститься на кожному кроці, тому з таким трудом приходиться нам будування своєї державності! Бо будують її не Українці, а Галичани і «закордонні Українці» (Євшан, 1919).

Ураховуючи історичне минуле, Євшан, маючи ґрунтовну європейську освіту, звісно, розуміє трагедію свого народу, але це не заважає гостро картати його пристосуванство. Останнє зводить нанівець усі спроби розбудови нації. «Пів Москалі, пів

Поляки, почали наші й так нечисленні інтелігентські верстви чи одиниці жити подвійним життям, маючи дві душі, не знаючи, в котрій бік звернутися і в чию користь віддати працю і природний талант. «Холопство», холопство духове і культурне. З початку несміливе, напівсмішне, напівтрагічне, підогріване від часу до часу живими традиціями, народною піснею, Кобзарем та етнографією, потому щораз більше свідоме, систематичне, «програмове». У насмішку пішла маленька українофільська струя – мовляв, українство це «гопак і горілка», а українська поезія це «грає, грає, воропає» – стала чимсь реакційним супроти нових кличів соціально-політичних, чимсь крайно утопійним, а то просто донкіхотством!» (Євшан, 1919).

Прикро усвідомлювати, але минуло майже століття, а в Україні й надалі відчутні ті ж тенденції, особливо з провладних неукраїнських за духом установ. І викоринити цей стереотип меншовартості й досі, на жаль, не вдається. Тут Євшан пропагує здорову національну ідею, незважаючи на те що найновіші дослідження європейської науки доводять шкідливість національних утопій (Євшан, 1919).

Духовне надбання українців – це лише перший крок до творення нації. «...треба збудити наш народ культурно, дати йому свідомість самого себе, що, впрочім, одно й те саме. Культура нації – се її свідомість власної сили, се творення своїх питомих життєвих форм, се організованне, плеканне, будованне одної, спільної всім, колективної волі, се змаганне до установаження своєї окремішности перед цілим світом. Така культура, основана на внутрішній карности всіх членів нації та їх моральному ригоризмі, на почуттю відповідальності за колектив, – вона веде протягом 24 годин до державної незалежності нації. Тоді дійсно незалежність сама твориться і сама собою держиться» (Євшан, 1919).

В інших публіцистичних статтях Микола Євшан також розвиває парадигму національного, що має прищеплюватися змалку. Цю роль, на думку публіциста, у розвитку свідомого українського суспільства повинна виконувати українська школа. «...немає ніякого загального виховання, виховання не національного, яке могло би в однаковій мірі заспокоїти всякі національні типи і характери, не порушуючи їх духової рівноваги та не затираючи їх індивідуальности. Коли Англія, Французи, Німці, Москалі, Поляки і т. д. говорять про вихованне, то, очевидно, мають на думці тільки таке вихованне, яке відповідало б потребам, культивувало їх позивні національні

прикмети та зберігало зміст їх національної психіки, а не вбивало його. Отже, не має властиво виховання, яке би було щодо змісту спільним для всіх, всяке виховання остаточно сходиться на **національне виховання**» (виділення наше. – І. Р.) (Євшан, 1919).

Досліджуючи українську педагогіку, Микола Євшан доходить надважливих висновків, структуруючи поетапно методологію становлення української національної особистості. Критик насамперед виокремлює історичний чинник, який повинен з'єднувати десятки поколінь спільною метою, творячи спільне національне майбутнє. Наступним важливим етапом національного виховання є «свідомість та регулювання всіх культурних цінностей нації, творення чи підготовки ґрунту, на якому ті цінності могли би вирости, одним словом: евіденція всіх сил і засобів, які складаються на творчу національну працю» (Євшан, 1919).

Критик наголошує, що національне виховання має виходити з українського «ґрунту», воно повинно органічно входити в життя та виходити з життя народу. «...аби створити українську культуру, не треба їхати ані до Москви, ані до Берліна, ані до Америки... перш цього треба міцно притулити вуха до рідної землі: розуміти її мову. Хто тої мови не розуміє і не годен зловити душею тих звуків, якими промовляє український народ, українська земля, – той чужинець, хоч би він сто раз називав себе Українцем. Перед такими чужинцями... найбільше треба стерегтися; вони застроюють живе джерело національної культури, затирають лінії національного обличчя та убивають в корені його первісний характер» (Євшан, 1919).

Завершує і доповнює доктрину національного виховання, якій Микола Євшан відводить роль релігії, «горожанська свідомість». Остання «має виховати українського громадянина: не того, що за означену плату... надягає на себе урядову форму із всякими відзнаками своєї «ранги», а того, що сам із власної волі здібний віддати свою працю, свій час, інтелект, силу, а навіть життя для громади і без наказу згори розуміє свою національну гідність» (Євшан, 1919).

Виховання особистості, яка свідомо національно і має почуття гідності за власний народ, неодмінно призведе в майбутньому не лише до утворення незалежної соборної держави, а й до її збереження. Микола Євшан прогнозує, що за належного національного виховання за 20–30 років «виросте нове, духовно перероджене і вільне бодай від духових кайдан покоління Українців, свідомих українських громадян,

репрезентантів великої нації, багатой і буйной національної культури, сильной та скоординованой національної волі» (Євшан, 1919).

А поки що ми повинні усвідомити, «що українська держава не свято, а праця, праця і ще раз праця, і по найбільшій частині дрібна і нудна, тиха і анонімна, буденна; що вона, як молох, мусить поїсти багато безіменних жертв... мусить котитися по груді і болоті ще довго, виснажити фізичну і духову силу цілих поколінь, поки наші сини чи внуки не будуть вже в «готовій» новій Україні святкувати!» (Євшан, 1919).

Висновки. Слова Миколи Євшана стали кредо його життя, яке було яскравим взірцем для багатьох бойових побратимів, що поклали своє життя

на вівтар незалежності України. Він прожив лише 29 років, однак ніколи не опустил рук у боротьбі за Українську державу, не зневірився і не розчарувався в ній. Микола Євшан, поручик Галицької армії, знайшов вічний спочинок у Вінниці 1919 р. разом із десятима тисячами українських стрільців. Залишив чималу духовну спадщину, яка є, без сумніву, актуальною й сьогодні і, сподіваємося, стане дороговказом для майбутніх поколінь.

Наше дослідження відкриває перспективи для поглиблених комплексних студій, присвячених осмисленню націософської рецептивної моделі Миколи Євшана як однієї з основних методологій щодо розуміння літературно-критичної та публіцистичної концепції ученого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій О. Микола Євшан (Федюшка). Життя і творчість. Львів, 1929. 68 с.
2. Гнатюк М. Критик, що поміняв перо на зброю. Львів : Львівський державний університет ім. І. Франка, 1995. 46 с.
3. Голомб Л. Три поети раннього українського модернізму: Олександр Олесь, Грицько Чупринка, Микола Філянський : монографія. Ужгород : Ліра, 2011. 184 с.
4. Дорошенко В. З нашої літературної критики. *Літературно-науковий вісник*. 1999. Т. 53. Ч. 1. С. 199–208.
5. Євшан М. Критика. Літературознавство. Естетика / упорядкування, передмова, примітки Наталії Шумило. Київ : Основи, 1998. 658 с.
6. Євшан М. Безплатні пасажири. Народ. Ч. 18. Станіславів, 1919.
7. Євшан М. Великі роковини України. З новим роком боротьби Галицько-Української Армії. Відень : Видання уряду та преси і пропаганди ЗУНР, 1920.
8. Євшан М. Національна культура – підстава державної нації. Народ. Ч. 20–24. Станіславів, 1919.
9. Євшан М. Національне виховання. Народ. Ч. 32. Станіславів, 1919.
10. Євшан М. Порожнє місце. Народ. Ч. 15–16. Станіславів, 1919.
11. Євшан М. Українські кордони. Народ. Ч. 14. Станіславів, 1919.
12. Євшан М. *Suprema lex* (історичні перспективи). Народ. Ч. 17. Станіславів, 1919.
13. Микола Євшан у контексті доби : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. О. Баган, С. Баран. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2019. 224 с.
14. Мухина Г. Естетика Миколи Євшана. *Сучасність*. 1984. № 4. С. 24–33.
15. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі ; 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Либідь, 1999. 447 с.
16. Поліщук Я. Міфологічний горизонт українського модернізму : монографія ; вид. 2-е, доп. і перероб. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. 392 с.
17. Розлуцький І. Присутність національного у модерній естетиці Миколи Євшана (Федюшки). *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи* : тези І Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених. Дрогобич, 2013. С. 171–172.
18. Розлуцький І. Аспекти національно-екзистенціальної проблематики у публіцистиці Миколи Євшана. *Класична спадщина й сучасний літературний процес* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 70-річчю від дня народження Мирона Борецького. Дрогобич : Посвіт, 2012. С. 214–219.
19. Шумило Н. Під знаком національної самобутності. Київ : За друга, 2003. 354 с.

REFERENCES

1. Babii O. Mykola Ievshan (Fedzushka). *Zhyttia i tvorchist* [Life and creation]. – Lviv, 1929. – 68 s.
2. Hnatiuk M. Krytyk, shcho pominiav pero na zbroiu zbroiu [The critic who changed pen to weapon]. *Lvivskyi derzhavnyi universytet im. I. Franka*. 1995. – 46 s.
3. Holomb L. Try poety ranniho ukrainskoho modernizmu: Oleksandr Oles, Hrytsko Chuprynka, Mykola Filianskyi [Three Poets of Early Ukrainian Modernism: Oleksandr Oles, Grytsko Chuprynka, Mykola Filianskyi]: *Monohrafiia*. – Uzhhorod: Polihraftsentr «Lira», 2011. – 184 s.
4. Doroshenko V. Z nashoi literaturnoi krytyky [From our literary criticism] // *Literaturno-naukovyi visnyk*. – Т. 53. – Ч.1. – 1999. – С. 199-208.
5. Ievshan Mykola. *Krytyka Literaturoznavstvo Estetyka* [Critique Literary Aesthetics]. *Uporiadkuvannia, peredmova, prymitky Natalii Shumylo*. – K: Osnovy, 1998. – 658 s.
6. Ievshan M. *Bezplatni pasazhyry* [Free passengers] // *Narod*. – Ch. 18. Stanislaviv, 1919.

7. Ievshan M. Velyki rokovyny Ukrainy. Z novym rokom borotby Halytsko-Ukrainskoi Armii [Great Anniversary of Ukraine. Happy new year of the Galicia-Ukrainian Army struggle]. Viden: Vydannia uriadu ta presy i propahandy ZUNR. 1920.
8. Ievshan M. Natsionalna kultura – pidstava derzhavnoi natsii [National culture is the foundation of a nation-state] // Narod. – Ch. 20, 21, 22, 23, 24. Stanislaviv, 1919.
9. Ievshan M. Natsionalne vyhovannia [National education] // Narod. – Ch. 32. – Stanislaviv, 1919.
10. Ievshan M. Porozhnie mistse [Empty space] // Narod. – Ch. 15-16. Stanislaviv, 1919.
11. Ievshan M. Ukrainski kordony [Ukrainian borders] // Narod. – Ch. 14. – Stanislaviv, 1919.
12. Ievshan M. Suprema lex (istorychni perspektyvy) [Suprema lex (historical perspectives)] // Narod. – Ch. 17. Stanislaviv, 1919.
13. Ievshan Mykola u konteksti doby: materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Mykola Yevshan in the context of the day] / Uporiad. Oleh Bahan, Ievhen Baran. – Ivano-Frankivsk: Misto NV, 2019. – 224 s.
14. Muhyna H. Estetyka Mykoly Ievshana [Aesthetics of Mykola Yevshan] // Suchasnist. 1984. – №4. – S. 24 – 33.
15. Pavlychko S. Dyskurs modernizmu v ukrainskii literaturi [Discourse of Modernism in Ukrainian Literature]. – 2-he vyd., pererobl. I dop. – K.: Lybid, 1999. – 447 s.
16. Polishchuk Ia. Mifolohichni horyzont ukrainskoho modernizmu [The mythological horizon of Ukrainian modernism]. Monohrafiya. Vydannia druhe, dopovnene i pereroblene. Ivano-Frankivsk: Lilea-NV, 2002. – 392 s.
17. Rozlutskyi I. Prysutnist natsionalnoho u modernii estetytsi Mykoly Ievshana (Fedyushky) [The presence of the national in the modern aesthetics of Mykola Yevshan (Fedyushka)] // Rozvytok suchasnoi osvity i nauky: rezultaty, problemy, perspektyvy. Tezy I-i mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii molodych vchenych. – Drohobych, 2013. – S. 171-172.
18. Rozlutskyi I. Aspekty natsionalno-ekzystentsialnoi problematyky u publitsystytsi Mykoly Ievshana [Aspects of national-existential problem in journalism by Mykola Yevshan] // Klasychna spadshchyna i suchasnyi literaturnyi protses. Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj 70-richchiu vid dnia narodhennia Myrona Boretskoho. – Drohobych: Posvit, 2012. – S. 214-219.
19. Shumylo N. Pid znakom nasionalnoi samobutnosti [Under the sign of national identity]. – K.: «Zadruha», 2003. – 354 s.